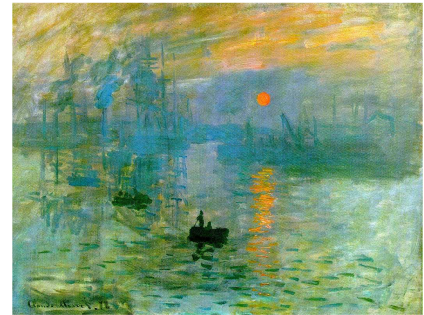

impressionisme

In 1874 was op een tentoonstelling een kleurrijk maar vaag schilderij te zien van Claude Monet: *Impression, soleil levant*. Het begrip *impression* werd gebruikt voor schetsmatige studies, op locatie gemaakt als voorbereiding voor schilderijen die in het atelier werden geschilderd. Monet vond dat zo'n schets een eigen kwaliteit had, en tentoongesteld kon worden als zelfstandig kunstwerk. Het schilderij ging eigenlijk niet over de plaats (de haven van Le Havre), maar over het tijdstip van de dag waarop het gemaakt was. Monet had de lichteffecten en sfeer van dat moment (zonsopgang) vastgelegd in kleurtoetsen. Voor de traditionele kunstliefhebbers was dit een schokkende benadering. Monet had geen andere bedoeling dan de stemming, de sfeer weer te geven van dat moment. Het was niet zijn bedoeling om een 'illusie van de werkelijkheid' te geven zoals men dat van kunstschilders gewend was. Impressionisten maakten geen 'kopieën' van de werkelijkheid. Oudere kunstenaars gebruikten hun kunst om een verhaal te vertellen of een boodschap te verkondigen. De schilderijen van de impressionisten waren echter **l'art pour l'art**, kunst om de kunst.

Gustave Caillebotte

Claude Monet

Eduard Manet

Camille Pissarro

Alfred Sisley

Pierre-Auguste Renoir

Berthe Morisot

Mary Cassatt

Edgar Degas

de schrijver Charles Baudelaire schreef in *le peintre de la vie moderne* dat er voor kunstenaars een nieuw tijdperk was aangebroken. Zij moesten naar zijn idee het moderne leven vastleggen.

De Franse Impressionisten ontdekten dat kleuren in het landschap door het wisselende licht op verschillende momenten van de dag of in verschillende jaargetijden steeds veranderden. Deze veranderingen probeerden zij vast te leggen in series schilderijen op dezelfde locatie, onder verschillende weersomstandigheden. Zij schilderden wat ze zagen "en plein air" (in de open lucht).

Een impressionistische schilderij is een op waarneming gebaseerde indruk van licht, kleur en schaduw.

Onder invloed van de Franse impressionisten waren er ook in Nederland schilders die kozen voor deze manier van schilderen. Zij werkten samen in **de Haagse school** en **de Amsterdamse school**.

Breitner werkte vaak naar aanleiding van foto's die hij zelf op straat of in zijn atelier nam. Omdat het weer in Nederland anders is dan in Frankrijk (en daardoor ook het licht en de kleuren), kun je het Nederlandse impressionisme herkennen aan de lichtere, grijzere kleuren.

Josef Israëls

Anton Mauve

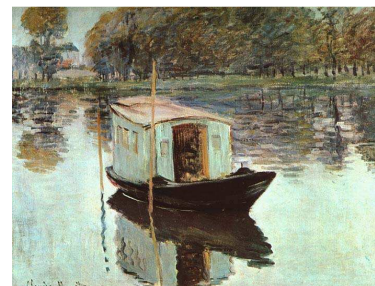
Jacob, Matthijs en Willem Maris

Hendrik Willem Mesdag

Johan Jongkind

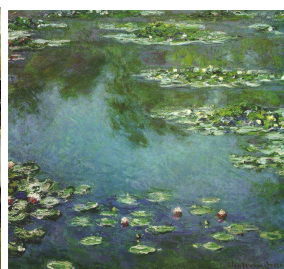
George Hendrik Breitner

Isaac Israëls

kenmerken van het impressionisme:

- onderwerpen uit de directe omgeving: observatie is belangrijk
 - poging om het moment weer te geven
 - licht en atmosfeer zijn van belang
 - 'plein-air' schilderen: snelle en directe schildertechniek
 - toevallige composities en abrupte afsnijdingen,
- invloed van de fotografie*
- kleur in de schaduwen

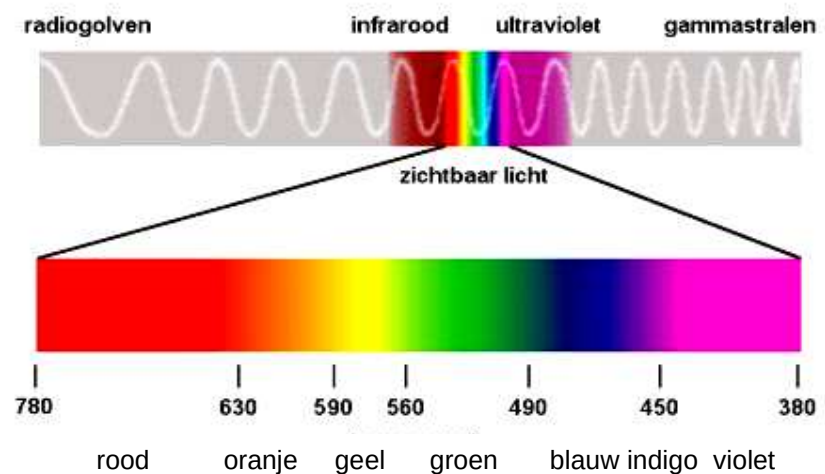
De nadruk ligt op licht en kleur, een vlotte hanteringswijze¹ met vegen en toetsen, verf wordt soms op het doek gemengd, geen omtreklijnen, geen gebruik van zwart en afsnijdingen zoals je die ook op foto's ziet.

¹ de manier waarop gewerkt is met gereedschap en materiaal

licht en kleur

Licht is natuurkundig gezien (net als geluid) deel van het elektromagnetisch spectrum: het bestaat uit golven. Onze ogen zijn gevoelig voor een heel klein deel van het spectrum. Alleen de golflengten van 780 tot 380 nanometer kunnen we zien.

Het licht zelf kunnen wij niet zien. We zien pas iets van het spectrum als het weerkaatst wordt door de dingen om ons heen: dan zien we de verschillende lichtgolven als kleur. Ook wanneer het licht door een prisma of regendruppels wordt 'gebroken' kunnen we de verschillende golflengtes waarnemen. Doordat het licht op verschillende manieren gereflecteerd wordt, ontstaan steeds andere kleurnuances.

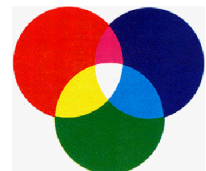

Wanneer alle golflengtes van (zon) licht worden weerkaatst, zien wij wit licht. Wanneer er niets wordt weerkaatst, zien we dat als zwart.

kleur mengen

Het mengen van **licht** (golven) werkt anders dan het mengen met **verf** (pigmenten).

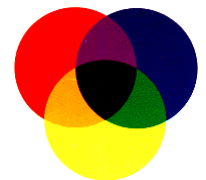
De primaire kleuren van LICHT zijn **rood, blauw en groen** (waarvoor 3 soorten kegeltjes in ons oog gevoelig zijn) Gemengde licht-primairen zien wij als **wit**. Mengen met licht noemt men *additieve* kleurmenging (omdat er bij het mengen meer licht wordt toegevoegd)

De primaire kleuren van VERF zijn **rood, blauw en geel**.

Meng je ze, dan krijg je **zwart**.

Het mengen met verf noemt men *subtractief* omdat de kleur (steeds) donkerder wordt: je voegt toe.

de kleurencirkel van Johannes Itten

Kleuren worden verdeeld in drie groepen:

- primaire kleuren
- secundaire kleuren
- tertiaire kleuren

Itten noemt 7 verschillende kleurcontrasten:

- kleur-tegen-kleur contrast ²
- complementair contrast ³
- licht-donker contrast ⁴
- kwaliteits contrast ⁵
- warm-koud contrast ⁶
- simultaancontrast ⁷
- kwantiteitscontrast ⁸

² Verzadigde, verhelderde en verdonkerde kleuren in een bonte samenstelling

³ Het sterkste kleurcontrast bestaat tussen kleuren die tegenover elkaar in de kleurencirkel liggen.

⁴ Licht-donker contrast kan ontstaan tussen twee kleuren, bijvoorbeeld geel en paars, maar ook tussen verschillende nuances (of tonen) van één kleur

⁵ Contrast tussen sterke, verzadigde kleuren, en zwakke, verhelderde of verdonkerde tinten

⁶ Tinten oranje-rood maken een warme indruk. Tinten rondom de kleur blauw maken een koude indruk. De warmte van een kleur in een schilderij kan door het warm-koud contrast versterkt worden, zet naast een warme kleur een koele kleur.

⁷ Als een bepaalde kleur sterk aanwezig is, komt de complementaire kleur als nabeeld altijd naar voren.

⁸ Er kan een contrastverschil ontstaan door van een kleur heel veel, en van een andere kleur heel weinig te gebruiken.

tijdbalk

-1800

-

-

- 1816 uitvinding fotografie

-

-1825

-

-

- 1841 olieverf in tubes

-

-1850 1849 school van Barbizon

-

1863 1^e Salon des Refuses

-1870

-1875

-1900

-1910

-1925

-

-

-

-

-1950

-

-

-

-1975

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

--Haage school--

